

Srovnání účinku diclofenac gelu s účinky gelů z bylinných extraktů

Hakl L., Haklová O., Pohanka M.

Oddělení léčby bolesti a domácí péče FN Brno

Centrum léčby bolesti kliniky anesteziologie a resuscitace FN u sv. Anny Brno

SOUHRN:

Srovnávací studií na 30 členných souborech autoři dokázali, že účinnost gelů s bylinnými extrakty a mentolem dosahuje prokazatelné účinnosti poklesem subjektivně hodnocené intenzity bolesti po týdnu terapie o 42-46% po deseti dnech o 60% při současné terapii tramadolem v průměrné dávce. Pokles při aplikaci gelu s 1 % diclofenacem byl po týdnu 48% , po 10 dnech 76%.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Diclofenac gel - bylinné gely – tramadol

ÚVOD:

Nedílnou součástí léčby víceetážového vertebrogenního algického syndromu je užití zevní aplikace 1 % diclofec natrium v gelu. Uvedené nesteroidní antirevmatikum je běžně v praxi odzkoušený doplněk perorální nebo injekční terapie tohoto onemocnění, které postihuje až 80% obyvatelstva průmyslově vyspělých zemí v době jejich produktivního věku. V České republice je dlouhodobá laická kladná zkušenost s výrobky firmy Alpa na bázi bylinných extraktů v kombinaci s mentolem a to především v podobě lihových roztoků. Po uvedení na trh tří přípravků v gelové formě jsme se rozhodli provést srovnávací studii jejich účinků. Pro testování byly vybrány preparáty:

Alpa - bylinný gel, který obsahuje vodu, alkohol 47% vol, mentol, rostlinné oleje a další komponenty.

Alpa - bylinný gel s hřebíčkem

Lesana - bylinný gel, jehož základem jsou silice získané z jehličí, mentol, rostlinné oleje, voda, alkohol.

METODIKA:

V průběhu dvou roků jsme otestovali účinek na třech třicetičlenných souborech. Přestože nemocní byli zařazováni do souboru v pořadí, jak navštívili naše pracoviště, snažili jsme se vytvořit podle kritérií oblast postižení páteře, intenzita bolesti subjektivně hodnocená na VAS (visual analog. score 1-10), věk, pohlaví, tři shodné soubory po 30 jedincích. Kritériem zařazení do souboru byla hodnota VAS 5-7 a bolest ne starší tří dnů. V rámci jednotlivých souborů bylo dvěma lékaři (dr. Štarhová, dr.Pohanka), kteří s námi spolupracovali z jiných klinik provedeno rozčlenění na dvě části souboru. Prvá část dostávala k medikaci tramadolem diclofenac v podobě gelu, který byl v druhé části souboru nahrazen příslušným bylinným gelem Alpa. Medikace tramadolem se pohybovala v dávce 100-150 mg rozdělené do dvou nebo tří denních dávek. Dávkování všech gelů bylo jednotné a to 3-4x denně vetření 3-4 g gelu do postižené krajiny (4-5 cm výtlačné hmoty). Subjektivní hodnocení intenzity bolesti zapisovali nemocní číslicemi od 0-10 (0=žádná bolest, 10=největší bolest, jakou si dovedu představit). Doba sledování byla 14 dnů. Pro zpracování byly vzaty údaje před, po týdnu a po 10 dnech léčby.

Na 20 členném souboru jsme si odzkoušeli rovněž placebo efekt gelu, který neobsahoval žádné farmakologické či bylinné substance. Délka experimentu trvala 7 dní. Vyplněné protokoly odevzdali nemocní po 14 dnech, v případě zhoršení obtíží měli možnost od sledování ustoupit a požádat o změnu medikace.

DISKUSE:

Námi dosažené výsledky dokazují, že i bylinné gely přispívají k urychlení poklesu intenzity bolesti při víceetážovém vertebrogením syndromu. Při pouhé medikaci tramadolem o průměrné dávce 142,5 mg denně přinesla týdenní terapie pokles o necelých 31 %. Při současné aplikaci diclofenaku v 1% gelu se tento pokles zvýšil na 48% (po deseti dnech na 76%).

Bylinné gely dosáhly po týdenním používání spolu s tramadolem ve stejné dávce poklesu intenzity bolesti subjektivně hodnocené na VAS o 42-46% (po 10 dnech o 60%). Na účinku se podílí nejen rostlinné silice a extrakty, ale též mentol a alkohol, které ovlivňují prokrvení mikrocirkulace a svalové spasmy. Termograficky i měřením kožního odporu jsme prokázali rychlý nástup těchto účinků (bylo měřeno za 10 minut po aplikaci), což plně korelovalo s pocitem pacienta a je v souladu s výsledky prací Vašků a spol. (1990), zlepšení prokrvení včetně zvětšeného průtoku krve akupunkturními body, je dalším možným zdůvodněním pozitivního účinku - Jakoubek 1986, Hakl 1999.

VÝSLEDKY:

Výsledky studie byly předneseny na odborném programu zdravotnického veletrhu MEFA Brno.

Po dohodě s vedoucím redaktorem bude práce opublikována v podobě 2 samostatných publikací v Scripta medica - Masarykova univerzita Brno (r.2001).

BLIŽŠÍ INFORMACE O PRACOVÍŠTI A AUTORECH:

PRACOVÍŠTĚ:

FN Brno Oddělení léčby bolesti a domácí péče

FN u sv. Anny Brno Centrum léčby bolesti kliniky anesteziologie a resuscitace

AUTOŘI

Prim. MUDr. Olga Haklová - přednostka regionálního pracoviště léčby bolesti, členka poradního sboru ministra zdravotnictví pro léčbu bolesti.

Prim. MUDr. Lubomír Hakl, CSc. - náměstek ředitele FN, regionální zástupce Odborné společnosti pro studium a léčbu bolesti, poradce ministra zdravotnictví ČR

MUDr. Michal Pohanka - gynekolog, sexuolog, I.náměstek ministra zdravotnictví ČR.

MUDr. Marek Hakl, Ph.D. -vedoucí lékař Centra léčby bolesti kliniky anesteziologie a resuscitace.

MUDr. Monika Štarhová - specialista pro urologii a urologickou bolest.